

Урок 1

Короткі відомості про графіку, вимову звуків і наголос

Наголос у польській мові падає на передостанній склад (за деякими винятками, які не несуть смислорозрізнявальну функцію). Це значною мірою полегшує ваше завдання, і саме тому в текстах уроків наголос не позначено. Пам'ятайте про це і не помиляйтесь у наголосі; хай звучання багатьох слів і збігається — наголос у польській лексемі все одно буде на передостанньому складі. Наприклад, польск. *zarłakany*, але укр. *заплаканий*. Для того щоб правильно вимовляти слова, слід пам'ятати, що всі голосні звуки вимовляються так, як вони і написані. Іншими словами, слово «*dogodny*» не слід вимовляти як «дародни», тобто не потрібно «акати». Польська абетка, що має у своїй основі латинську, збагачену діакритиками чи діакритичними знаками, складається з 32 букв:

Літера	Вимова у слові	Примітка
A a	<i>kawa</i> [кава] — кава <i>waga</i> [вага] — вага	Завжди вимовляється як український [a] під наголосом
Ą ą	<i>dąb</i> [до ^н] — дуб <i>maż</i> [мо ^ш] — чоловік <i>wąski</i> [во ^{ски}] — вузький	Носовий [o], який вимовляється як сполучення [він], однак при вимові приголосного [н] язик торкається нижніх зубів, звук вимовляється з носовим резонансом
B b	<i>brat</i> [брат] — брат <i>bardzo</i> [бардзо] — дуже	Вимовляється як український [б]
C c	<i>noc</i> [ноц] — ніч <i>cena</i> [цена] — ціна	Вимовляється як український [ц]

Літера	Вимова у слові	Примітка
Ć ć	ćma [чма] — тьма ćwierć [чверч] — чверть	Вимовляється як український [ч]
D d	dach [дах] — дах drugi [други] — другий	Вимовляється як український [д]
E e	era [ера] — ера epoka [епока] — епоха	Вимовляється як наголошений український [е] у слові «екран»
Ę ę	reka [рэ"ка] — рука język [йе"зык] — мова	Носовий [е], який вимовляється як сполучення [ен], однак при вимові приголосного [н] язик торкається нижніх зубів, звук вимовляється з носовим резонансом
F f	fakt [факт] — факт farba [фарба] — фарба	Вимовляється як український [ф]
G g	gazeta [газета] — газета gaz [гас] — газ	Вимовляється як український [г]
H h	hak [гак] — гак honor [гонор] — честь	Вимовляється як український [х]
I i	idea [ідея] — ідея iskra [іскра] — іскра	Вимовляється як український [і]
J j	jama [йама] — яма kraj [край] — країна	Вимовляється як український [й]
K k	kot [кот] — кіт kruk [крук] — ворон	Вимовляється як український [к]
L l	las [ляс] — ліс lato [лято] — літо	Вимовляється як український [ль]
Ł ł	łampa [лампа] — лампа łaska [ласка] — милість	Вимовляється як український [л]
M m	masło [масло] — масло	Вимовляється як український [м]
N n	nos [нос] — ніс party [парти] — лижі	Вимовляється як український [н]
Ń ń	koń [конь] — кінь dłoń [длонь] — долоня	Вимовляється як український [нь]
O o	okno [окно] — вікно	Завжди вимовляється як український [о] під наголосом
Ó ó	król [круль] — король ósmu [усми] — восьмий	Вимовляється як український [у]
P p	pan [пан] — пан pas [пас] — пояс	Вимовляється як український [п]

sieć [ш'еч] — сітка
 ciemny [чемни] — темний
 ziemia [ж'емя] — земля
 siódmy [шюдми] — сьомий
 ziolo [ж'оло] — зілля
 ciało [ч'яло] — тіло
 ziarno [ж'ярно] — зерно
 działo [дж'яло] — гармата
 dziecko [дж'ецко] — дитина

Для польської мови, як і для української, характерна асиміляція (оглушення) приголосних звуків. У кінцевій позиції дзвінки приголосні оглушуються:

👂 grzyb [гжип] — гриб
 pół [нуш] — ніж
 krew [креф] — кров
 brzeg [бжек] — берег

Польській мові властиве оглушення звуків **gz, w** після глухих приголосних і перехід їх у **ш, ф** відповідно:

👂 krzesło [кшесло] — стілець
 kwiat [кфят] — квітка
 trzeba [тшеба] — потрібно
 twardy [тфарди] — твердий
 swój [сфуй] — свій
 przyjaciel [пшиячель] — приятель
 Kijów [кийов] — Київ

Найважливіші читачі, напевно, помітили, що для позначення деяких звуків у польській мові є два варіанти написання:

👂 [y] — u, ó
 [x] — h, ch
 [ж] — rz, ź

Відповідь на це питання дає історична граматика, курс якої викладається в університетах для студентів-полоністів, тобто для тих людей, які вивчають польську мову професійно. Втім, нам, як носіям української мови, на даному етапі оволодіння